

MYLASA ANTİK KENTİNDEN BOYA BEZEMELİ BİR İON BAŞLIĞI

Abdulkadir BARAN*

ÖZET

Milas müzesi bahçesinde sergilenilen bir İon başlığı orijinalinde taşımış olduğu boya bezemeleri ile oldukça önemli bir örnektir. Abakus cephesinde Lesbos kymationu, ekhinus cephesinde ise İon kymationu bezemelerinin bulunduğunu gösteren boya izleri kısmen korunmuştur. Kabaca şekillendirilmiş köşe palmetlerinin de detaylarının boya ile verilmiş olduğu büyük bir olasılıktır. Dışbükey cephe düzenlemeli bu başlığın tam bir paraleli bulunmamakla birlikte başlığın oranlamaları ve bazı detay özellikleri MÖ 5.yy ikinci çeyreği içerisine tarihlenebileceğine işaret etmektedir. Atina örnekleri ile görülen paralellikler ve özellikle de Atina'da sık karşılaşılan boya bezemelerin varlığı Atina etkisine işaret etmektedir. Başlığın ölçüleri ve genel görünümü bir adak sütununa değil anıtsal bir yapıya ait olabileceğini düşündürmekle birlikte ilişkili bir yapı kalıntısı Mylasa'da tespit edilememiştir. İleride yapılacak araştırmalarda bu dönemden daha fazla mimari eleman örneği ve muhtemelen de yapı kalıntılarının bulunabileceği muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler: Karia, Mylasa, İon Başlığı, Klasik Dönem, Boya Bezeme.

An Ionic Column Capital with Painted Details from Mylasa

ABSTRACT

An Ionic capital kept in the Milas museum garden is an important example with its once partly painted details which are a Lesbian cymatium on the abacus faces and an Ionic cymatium on the echinus faces. The corner palmettes also were probably painted on the capital and trails of paint on abacus and echinus are still visible. There is not an exact parallel for this convex capital but the proportions and the details help us date it around the second quarter of the 5th century B.C. The similarities with Athenian examples and especially the painted details may indicate an Athenian influence. The size and general appearance make one think of belonging to a monumental structure and not to a votive column. It seems likely to find more members of the same or the structure itself during the future research at Mylasa.

Key Words: Karia, Mylasa, Ionic Capital, Classical Period, Painted Details.

Milas Müzesi envanter kayıtlarında 1409 numara ile yer alan ve Milas içinde Hayıtlı mahallesinde tesadüfi buluntu olarak ele geçmiş olduğu belirtilen İon başlığı müze bahçesinde kendisine ait olmayan bir sütun üzerinde sergilenmektedir¹. Mavi damarlı yerel Sodra mermerinden yapılmıştır. Başlığın cephe genişliği 0.675 m., cephe yüksekliği 0.305 m., polster genişliği 0.44 m.,

* Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü.

¹ Başlığın korunaklı bir yerde sergilenmesi hakkında gerekli girişimler yapılmıştır.

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

polster yüksekliği 0.255 m., abakus 0.495 x 0.495 m. genişlik ve 0.037 m. yüksekliktedir. Ekhinus alt çapı ise 0.45 metredir.

Başlık iyi korunmuş olmakla birlikte bir cephede bir volütün iç kenar kısmı, diğer cephede bir volütün dış kenar kısmı ile abakus üst köşesinde küçük bir bölüm kırık ve eksiktir. Bu kırık kesim çevresinde kazma izleri görülmesi, başlığın yakın bir zamanda toprak altından çıkartıldığına ve muhtemelen de bu esnada tahrip edilmiş olduğuna işaret etmektedir.

Başlığın kare formlu abakusu Kyma Reversa profiline sahip olup cephe kenarlarından birisinde (Fig. 5-6) ancak uygun ışıkta görülebilen boya ile yapılmış Lesbos kymationuna ait izler bulunmaktadır. Bu izler boyadan daha ziyade boyalı kesimin diğer alanlara göre daha iyi korunmuş olması ile oluşmuştur. Boya kalıntıları mermerdeki doğal tahribatı kısmen engellemiştir. Kymation bezemesinin sadece alt kesimi görülebilmekle birlikte kalp biçimli yaprakların dar bir forma sahip olmadıklarını söylemek mümkündür. Abakusun diğer cephelerinde boya izi fark edilememekle birlikte Lesbos kymationu muhtemelen dört cepheyi de çevrelemektedir. Sivri uçlu murçla işlenilmiş olan abakus üst yüzeyi ağırlık merkezinde 0.07 x 0.015 m ölçüye sahip dikdörtgen bir zıvana yuvası bulunur (Fig. 9).

Başlık volüt kanallarının dışbükey form göstermesiyle dışbükey bir cephe düzenlemesine sahiptir (Fig. 1). Yarım daire formlu bant ile sınırlanmış olan volütler düz bir yüzeye sahip disk biçimli volüt gözlerine sahiptir. Kanalis bandı belirtilmemiş olmakla birlikte 5.5 cm derinliğe ulaşan ekhinus çıkıntısı volütlerin üst kısmına doğru daralarak uzamaktadır². Ekhinus çıkıntısı köşelerinde yer alan palmetlerin çanakları ve dört yaprağının uç bitimleri belirtilmiş olarak düz bir yüzey halinde verilmiştir (Fig. 2-3). Köşe palmetleri üzerinde çok az görülebilen gölgeler yardımıyla palmet detaylarının boya kullanılarak belirtilmiş olduğu söylenebilmektedir. Aynı şekilde boya kullanımı ekhinus cephe kymationlarında da görülmektedir. İşlemesiz ovolo profiline sahip olan ekhinus cephesi üzerinde boya ile yapılmış yumurta dizisine ait izler oldukça silik olarak günümüze ulaşmıştır (Fig. 3-4). Kenardaki üç yumurta ve ok biçimli bezeğin dış hatlarına ait kırmızı boya izleri dikkatli bakıldığında görülebilmektedir. Başlığın ekhinus alt yüzeyinde ise herhangi bir boyama ya da işlemeyle ait iz bulunmamaktadır.

Başlığın Attika tipindeki³ polsteri (Fig. 7-8) oldukça kütleli bir yapıya sahiptir. Abakus ile düz birleşen polster gövdesi ortaya doğru çok az bir daralma göstermektedir. Polsterde kenarlarda çift, orta kısımda ise tek banttan oluşan bir bölümlenme görülür. Dışbükey kanallı volüt bantlarının aksine yarım

² Kanaliste görülen murç izleri başlığın genelindeki iyi işçilik ile tezat oluşturmaktadır. Bu kısmın yarım kalmış ya da daha sonradan tamirat görmüş olabileceği akla gelmektedir.

³ Bingöl 1980, 49-50.

daire formu polster bantları kenarlarda hafif yükseltilemlerle desteklenmiştir. Yağmur ve güneş gibi dış koşullara daha açık durumda olan polster yüzeyinde boya ile yapılmış olabilecek herhangi bir bezeme tespit edilememektedir.

İon başlıklarının oranlamaları üzerinde çok fazla çalışma yapılmış olmasına karşın formların çeşitliliğinin çok yoğun görüldüğü erken örnekler bakıldığında oranlamaların karşılaştırmada çok sağlıklı sonuçlar vermediği daha önceki araştırmacılar tarafından da belirtilmiştir⁴. Bununla birlikte Mylasa başlığının oranlamalarına bakıldığında daha önceden incelenmiş örneklerle karşılaştırılabilir tek oranının cephe genişliği ve derinlik oranı olduğu ve bunun da 1.53 ile ağırlıklı olarak MÖ 5. yy. ikinci çeyreğine tarihlenen Delos ve Attika örnekleri ile paralellik göstermekte olduğu tespit edilmektedir⁵.

Başlık ölçülerine bakıldığında ilk dikkat çeken unsur kare abakusa sahip olmasıdır (Fig. 9). MÖ 4. yy. ve sonrasında oldukça yaygın olan kare abakusun ilk örnekleri olarak MÖ 480 yıllarına tarihlenen Atina Aeropag tepesinden bir köşe başlığı ile Atina Dionysos tiyatrosunda bulunmuş MÖ 5. yy.a tarihlenen başlıklar tespit edilmektedir⁶. Anadolu'dan ilk örnek ise, MÖ 5. yy. ikinci çeyreğine tarihlendirilen ve Ephesos'tan Artemis altarının erken evresine ait olabileceği önerilen genel hatlarıyla işlenilmiş bir başlıktır⁷ (Fig. 10).

Başlıkta en dikkat çekici detay abakus cephesinde, ekhinus çıkıntısında ve muhtemelen köşe palmetlerinde tespit edilen boya bezemeleridir (Fig. 3-4, 6, 9). İon başlıklarında boya kullanımının MÖ 6.-5. yy.larda Atina için karakteristik bir özellik olduğu bilinmekle⁸ (Fig. 12) birlikte kısmen ya da tamamen boyalı olabilecekleri muhtemel başlıklar Ephesos⁹ (Fig. 10), Milet¹⁰, Samos¹¹, Khios¹², Delos¹³, Delphi¹⁴, Korinth¹⁵ ve Thasos'tan¹⁶ bilinmektedir.

⁴ Theodorescu 1968, 266; Kirchhoff 1988, 10 vd., n.47; McGowan 1997, 230.

⁵ Theodorescu 1980, Tableau 1; Kirchhoff 1988, Tabelle 1.

⁶ Theodorescu 1980, Tableau 1: Nr.49 ve 64.

⁷ Alzinger 1972, 192 vd., Abb.24a-b; Alzinger 1978, 507 vd., Pl.149, III.1; Bammer 1978, 520, Pl.156.6; Muss-Bammer 2001, Kat.57, Abb.257-258.

⁸ Meritt 1996, 121.

⁹ Alzinger 1972, 192 vd., Abb.24a-b; Alzinger 1978, 507 vd., Pl.149, III.1. Ephesos'tan MÖ 5. yy. ikinci çeyreğine tarihlenen başlık cephesi genel hatları ile işlenmiştir, ancak bir cephede köşe palmeti ve ekhinus kymationlarından küçük bir bölümün işlenilmiş olduğu görülmektedir. Başlığın ilk yayınında siyah boya kalıntılarında bahsedilmekle birlikte sonraki yayında boya izi bulunmadığı belirtilmiştir.

¹⁰ Weber 1996, 86, Abb.4-6. Milet Mengerevtepe Tapınağına ait olduğu belirtilen iki başlık parçası MÖ 500-494 arasına tarihlendirilmiştir. Başlıklar düz bir cepheye ve yuvarlak formu değişik bir köşe palmeti bezeğine sahiptir.

¹¹ Buschor 1957, 20, Beil.21.3; Meritt 1982, 86, n.4; Kirchhoff 1988, Kat.63; McGowan 1997, 211, n.9: Samos B Tapınağına ait olabileceği belirtilen iki başlık MÖ 490-80 aralığına tarihlendirilmiştir. Dışbükey düzenlemeli başlıkların tek cephesinde detaylar işlenilmemiştir.

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

Ancak boya izi korunmuş örnekler sadece Atina'da¹⁷ tespit edilebilmektedir. Bu nedenle Milas örneğinin boya izlerinin halen görülebilir oluşuyla Atina dışında karşılaşılan nadir bir örnek olduğu anlaşılmaktadır. Bu uygulamanın en yoğun görüldüğü Atina'ya bakıldığında Milas örneğinin Meritt¹⁸ tarafından sınıflanan I. tipe ait olduğu söylenebilmektedir. MÖ 6. yy. ikinci yarısı ile MÖ 4. yy. arasına tarihlenen bu grup başlıklar ovolo ekhinusa sahip olmaları ve bir kısmının polsterlerinde ortada tek bir bant bulunması ile Milas başlığı ile paralellik göstermektedir. Ayrıca bu grubun MÖ 5. yy. ikinci çeyreği ve ortasına tarihlenen örneklerinde boya bezemelerinin köşe palmetleri, ekhinus kymationları ve abakus cepheleri ile sınırlandırılmış olması da Milas başlığı ile benzerlik göstermektedir. Ancak form çeşitliliği yoğun olan bu gurup içerisinde Milas başlığı ile form açısından tam olarak kıyaslanabilen bir başlık tespit edilememektedir.

Başlığın abakus cephesindeki boya ile yapılmış Lesbos kymationuna ait mevcut izler tarihlemede çok fazla yardımcı olmamaktadır. MÖ 4. yy. ve sonrasında yaygın olarak karşılaşılan Lesbos kymationlu abakusun en erken örnekleri MÖ 510-500 yıllarına verilen Paestum Athena¹⁹ ve MÖ 5. yy. ilk çeyreğine tarihlenen Metapontum D Apollon Tapınağı başlıkları²⁰ ile Atina'dan MÖ 470-460 arasına tarihlendirilen muhtemelen Lesbos kymationu boya ile bezenmiş reversa profilli abakusa sahip başlıklardır²¹.

Milas başlığında görülen dışbükey volüt kanalı düzenlemesi ağırlıklı olarak MÖ 6.yy örneklerinde karşımıza çıkmakla birlikte MÖ 5.yy ilk yarısına ait örnekler de bilinmektedir. MÖ 500 civarına tarihlendirilen Labraunda

¹² Boardman 1959, 206, n.3, Pl.28: Khios Müzesinden MÖ 5. yy. ortalarına tarihlenen başlığın tek cephesi düz bırakılmıştır ve boyalı olabileceği belirtilmiştir.

¹³ Kirchoff 1988, Kat.30; Fraisse-Llinas 1995, 186, Figs.389-390: MÖ 5. yy. ilk çeyreğine tarihlenen başlıklar Delos Thesmophorion'a ait olarak tanımlanmışlardır. Başlıklarda sadece genel hatlar belirtilmiştir.

¹⁴ Meritt 1996, 137, Pl.46: Delphi'den MÖ 500-475 aralığına tarihlenen başlığın her iki cephesinde de volütlerin normal işlenilmiş olmasına karşın tek cephesinde İon kymationu ve köşe palmeti bezeğinin bulunmamasını boya kullanımı ile açıklamıştır.

¹⁵ Meritt 1996, 137, Pl.46: Korinth'te tespit edilmiş başlık MÖ 500-475 aralığına tarihlendirilmiştir. Başlığın tek cephesinin tamamen düz bırakılmış olması boyalı bir örnek olabileceğine işaret etmekle birlikte boya izi korunmamıştır.

¹⁶ Martin 1972, 315-317: Thasos başlık grubundan MÖ 470-460 civarına tarihlendirilen tek cepheleri işlenilmemiş başlıkların boyalı olabilecekleri belirtilmiştir.

¹⁷ Meritt 1982, 82 vd.; Meritt 1996, 125 vd.; McGowan 1997, 210 vd.

¹⁸ Meritt 1996, 125 vd.

¹⁹ Sestieri 1948, 335, Fig.2; Kirchoff 1988, 38-41, Kat.27.

²⁰ Adamesteanu-Mertens 1975, 35, Pl.5; Mertens 1979, 107, Taf.16, 22.

²¹ Meritt 1996, 158, Nr. 16, Figs.23-24, Pls.42-43.

başlığı²², MÖ 500-480 aralığına tarihlendirilen Ephesos başlık grubu²³, MÖ 5. yy. ilk çeyreğine tarihlenen Metapontum D Apollon Tapınağı başlıkları²⁴, MÖ 500-475 aralığına tarihlenen Neapolis-Kavalla başlıklarının dışbükey cepheleri²⁵, Halikarnassos'dan İzmir Müzesinde korunan MÖ 5.yy ilk çeyreğine tarihlendirilen bir başlık²⁶, MÖ 490-80 civarına tarihlenen Samos B Tapınağı başlıkları²⁷, ile Samos Hera 2. dipteros yapısına ait MÖ 480 civarına tarihlendirilen başlık²⁸, Euboia-Eretria'da bulunmuş MÖ 475-450 aralığına tarihlendirilen bir başlık²⁹, MÖ 500-460 aralığına verilen Ankara Mikos mezar anıtı İon başlığı³⁰, MÖ 470 civarına tarihlendirilen Locroi başlığı³¹ dışbükey volüt kanallı düzenlemeye sahip başlıkların MÖ 5. yy. ortalarına değin kullanılmış olduklarına işaret eden örneklerdir.

Dışbükey düzenlemeli bir başlıkta düz bitimli bir disk biçimine sahip volüt gözü bulunuşu da çok sık karşımıza çıkan bir uygulama değeridir. MÖ 500-460 aralığına verilen Ankara Mikos mezar anıtı İon başlığı³² (Fig. 11) ile Ephesos'tan MÖ 5 yy. ikinci yarısı ile MÖ 4. yy. sonu olmak üzere farklı tarihlendirmelere sahip başlık grubundan³³ K1 numaralı başlığın³⁴ dışbükey cephesi tespit edilebilmektedir. İçbükey cepheli başlıklarda düz disk yüzeyli

²² Thieme 1993, 47, 49, Fig.1-2, Pl.IX.1-2; Baran 2008, 26-28, Fig.10

²³ Bammer 1972, 440 vd., Abb.1-29; Alzinger 1972, 175 vd., Abb.6b-g; Kirchoff 1988, 92-94, Kat.58-61.)

²⁴ Adamesteanu-Mertens 1975, 35, Pl.5; Mertens 1979, 107, Taf.16, 22.

²⁵ Bakalakis 1936, 9 vd., Eik.11, 16, 23.

²⁶ Bean-Cook 1955, 169-171, Fig.15, Pl.12 a-b; Martin 1959, 65-76, Pl.1-2

²⁷ Buschor 1957, 20, Beil.21.3; Meritt 1982, 86, n.4; Kirchoff 1988, 97, Kat.63; McGowan 1997, 211, n.9.

²⁸ Gruben 2001, 361 vd., Abb.271.

²⁹ Kallipolitis 1963, 121-7, Exed.7, P.162b; Kirchoff 1988, Kat.39

³⁰ Alzinger 1972, 180 vd., Abb.14 (MÖ 460); Alzinger 1978, 514; Koenigs-Philip 1987, 157 vd., Abb.1-2, Taf.1-3 (MÖ 500); Kirchoff 1988, 101, Kat.67 (MÖ 5. yy. 2. çeyreği); McGowan 1993, Cat.147, Pl.119 (MÖ 480); Akurgal 1995, Lev.84.b (MÖ 470-60)

³¹ Petersen 1890, 161 vd., Abb.13-14; Kirchoff 1988, 103-105, Kat.70; Costabile 1997, 30 vd., Tavola Locri XIX-XXIII.

³² Alzinger 1972, 180 vd., Abb.14 (MÖ 460); Alzinger 1978, 514; Koenigs-Philip 1987, 157 vd., Abb.1-2, Taf.1-3 (MÖ 500); Kirchoff 1988, 101, Kat.67 (MÖ 5. yy. 2. çeyreği); McGowan 1993, Cat.147, Pl.119 (MÖ 480); Akurgal 1995, Lev.84.b (MÖ 470-60)

³³ Gruben 1963, n.168 bu başlık grubunu MÖ 5. yy. ikinci yarısına, Alzinger 1978, 514, MÖ 430-420 yıllarına tarihlemiştir. Bammer 1968, 1 vd., ise bu başlık grubunu MÖ 4. yy. sonlarına tarihlemiş ve arkaik özellikler taşıdıklarını belirtmiştir. Ancak önerilen tarihlerin halen tartışmalı olduğu ve özellikle Arkaistik olarak tanımlanmalarının çok ikna edici olmadığını belirtmek gerekir. Bu nedenle tarihlendirilmeleri konusunda ileride daha çok örnek ile yeni bir değerlendirmenin yapılması yararlı olacaktır.

³⁴ Bammer 1968, 1 vd., Abb.2.

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

volüt gözü örnekleri ise oldukça yaygındır. En erken örnekler olarak Atina'dan MÖ 510-500³⁵ ve MÖ 500 civarına verilen³⁶ başlıklar, Bodrum Müzesinden MÖ 500 civarına tarihlendirilen bir başlık³⁷, Kıbrıs Ktima Müzesinden MÖ 500 civarına tarihlenebilecek başlık³⁸ ile Pantikapeion'dan MÖ 5. yy. içine tarihlendirilen bir başlık parçası³⁹ tespit edilebilmektedir.

Attika tipindeki⁴⁰ başlık polsterinin ortada tek astragal ile bölümlenmesine paralel bir örnek tespit edilememiştir. Bununla birlikte Atina Asklepieion⁴¹ (MÖ 500), Atina Aeropag⁴² (MÖ 500), Atina Agora⁴³ (MÖ 470-460), Atina Marathon⁴⁴ (MÖ 480-450) ve Kıbrıs Tamassos⁴⁵ başlıklarında polsterlerin ortada geniş düz bir bant ile bölümlenmiş olması paralel örnekler olarak gösterilebilir. Aynı şekilde İzmir Halkapınar'dan MÖ 530-20 yıllarına ait bir başlık parçası⁴⁶, Halikarnassos'tan İzmir Müzesinde korunan MÖ 5.yy ilk çeyreğine tarihlendirilen başlık⁴⁷, MÖ 500-460 aralığına verilen Ankara Mikos Mezar anıtı başlığı⁴⁸ (Fig. 11) ve Delphi'den MÖ 500-475 aralığına tarihlenen bir başlıkta⁴⁹ karşımıza çıkan ortada çift astragalden oluşan bölümlenme de bu kapsamda karşılaştırılabilir örneklerdir.

DEĞERLENDİRME

Yukarıda detaylı olarak incelendiği gibi Milas başlığının tam bir paralelinin tespit edilmesi mümkün olmamakla birlikte başlığın detay özellikleri incelendiğinde karşılaştırmalar yapılabildiği ve sonuç olarak da bir tarih önerisi yapmanın mümkün olabildiği görülmektedir. Başlığın dışbükey cephesi ve polster düzenlemesi ağırlıklı geç Arkaik döneme işaret etmekle birlikte başlığın

³⁵ McGowan 1997, 215, Pl.58a.

³⁶ Alzinger 1972, Abb.26; McGowan 1997, 214, Pl.57.d.

³⁷ Pedersen 1999, 328, Fig.11; Baran 2009, 296, Fig.1

³⁸ Wright 1992, 442, Ill.295.1.

³⁹ Pichikyan 1974, 105 vd., Pic.1.

⁴⁰ Bingöl 1980, 51-53.

⁴¹ Alzinger 1972, Abb.35

⁴² Alzinger 1972, 200, Abb.34.

⁴³ Meritt 1996, Pl.42, Nr. 16b.

⁴⁴ Vanderpool 1966, Fig.2.

⁴⁵ Wright 1992, 442, Ill.293.

⁴⁶ Alzinger 1972, 183, Abb.13.

⁴⁷ Bean-Cook 1955, 169-171, Fig.15, Pl.12 a-b; Martin 1959, 65-76, Pl.1-2

⁴⁸ Alzinger 1972, 180 vd., Abb.14 (MÖ 460); Alzinger 1978, 514; Koenigs-Philip 1987, 157 vd., Abb.1-2, Taf.1-3 (MÖ 500); Kirchoff 1988, 101, Kat.67 (MÖ 5. yy. 2. çeyreği); McGowan 1993, Cat.147, Pl.119 (MÖ 480); Akurgal 1995, Lev.84.b (MÖ 470-60)

⁴⁹ Meritt 1996, 137, Pl.46

oranlamaları, detaylarda boya kullanımı ve özellikle de kare formlu abakus Klasik dönem başlarına işaret eden unsurlardır. Özellikle Atina'dan boyalı başlıklar ile kıyaslandığında Milas başlığının MÖ 5. yy. ikinci çeyreğine ait olabileceğini önermek mümkün olmaktadır.

Milas başlığı, boya bezemelerin ilk kez bir dışbükey başlıkta kullanılmış olmasıyla önemli bir örnek olarak dikkat çekmektedir. Anadolu'daki boyalı olduğu muhtemel başlıkların az sayıda oluşu, Milas başlığında boya kullanımının Attika etkisi taşımış olabileceğine işaret etmekle birlikte dışbükey başlıkta görülmesiyle yerel bir uygulamanın ürünü olabileceğini göstermektedir⁵⁰. Başlıkta bir diğer istisnai özellik olarak da kare abakus bulunması gösterilebilir. Yukarıda değinildiği gibi Mylasa başlığı MÖ 480 itibarıyla görülmeye başlanılan kare abakusun ilk örneklerinden birisi olarak tanımlanabilmektedir.

Üstte bulunan zıvana yuvası ve boyutlarıyla bir adak sütununa ait olmadığını düşündüğümüz bu başlığın ait olabileceği yapı hakkında bir bilgi edinilmesi şu an için mümkün değildir. Modern yerleşim altında kalmış olmasıyla bir antik kentin yaşayabileceği en büyük talihsizliklerden birisini yaşayan antik Mylasa kentinde ilerde açığa çıkabilecek antik kalıntılar bu soruyu cevaplayabilmenin tek yolu olarak gözükmektedir.

MÖ 5. yy yapılaşması hakkında bilinenlerin oldukça sınırlı olduğu Anadolu'da MÖ 475-450 yılları arasına tarihlediğimiz Milas başlığının önemli bir örnek olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda mimari örnekleri neredeyse yok denecek kadar az olan bu evre yapılarının stilistik özelliklerinin tespit edilmesinin ne denli zor olacağı da gözden uzak tutulmamalıdır. Ancak, devam eden arkeolojik kazı ve surveylerde mimari elemanların sayısında her geçen sene artış görülmesi ve Milas başlığı örneğinde görüldüğü üzere müzelerdeki daha önce incelenmemiş elemanların da detaylı incelenmesiyle Anadolu'nun mimari açıdan karanlık dönemi olarak tabir edebileceğimiz MÖ 5. yüzyıl mimarisinin boyutunun ve elemanlarda görülen stilistik özelliklerinin daha net olarak anlaşılması mümkün olabilecektir.

⁵⁰ Mylasa ve Atina arasındaki bağlantılar bu dönem için çok fazla bilinmemekle birlikte Attik-Delos deniz birliğine üye olan Mylasa vergi listelerinde 450/49 itibarıyla (*IG* ı³ 263.I.12) 440/39 tarihine kadar (*IG* ı³ 272.II.76) sekiz kez görülür ve 1 Talent civarında vergi ödemiştir.

KAYNAKÇA

- Adamesteanu, D. & Mertens, D. & De Siena, A. (1975) "Metaponto Santuario di Apollo. Tempio D (Ionico) Rapporto Preliminare" *BdA* 60, 26-49.
- Akurgal, E. (1995), *Anadolu Uygarlıkları*⁵, İstanbul.
- Alzinger, W. (1972), "Von der Archaik zur Klassik Zur Entwicklung des ionischen Kapitells in Kleinasien während des fünften Jahrhunderts v. Chr." *ÖJh* 50 (1972-73), 169-211.
- Alzinger, W. (1978), "Athen und Ephesos im fünften Jahrhundert vor Christus" *The proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir 23.-30.IX.1973*, Ankara, 507-16.
- Bakalakis, G. (1936), "Νεαπολις-Χριστοπολις-Καβαλα" *ΑÉpigr.*, 1-48.
- Bammer, A. (1968), "Beiträge zur ephesischen Architektur" *ÖJh* 49, 1-22.
- Bammer, A. (1972), "Beobachtungen zur Ephesischen Architektur, Archaische Kapitelle" *AA*, 440-457.
- Bammer, A. (1978), "Der archaische und klassische Altar der Artemis von Ephesos" *The proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir 23.-30.IX.1973*, Ankara, 517-521.
- Baran, A. (2009) "Carian Architecture before the Hecatomnids", bk. F. Rumscheid (Hrsg.), *Die Karer und die Anderen, Internationales Kolloquium an der Freien Universität Berlin vom 13. bis 15. Oktober 2005*, Bonn, 291-313
- Bean, G. E. & Cook, J.M. (1955) "The Halicarnassus Peninsula" *BSA* 50, 85-169.
- Bingöl, O. (1980) *Das ionische Normalkapitell in hellenistischer und römischer Zeit in Kleinasien*, (Istanbul Mitteilungen, Beiheft 20), Tübingen.
- Boardman, J. (1959), "Chian and Early Ionic Architecture" *AntJ* 39, 170-218.
- Buschor, E. (1957), "Altsamischer Bauschmuck" *AM* 72, 1-34.
- Costabile, F. (1997), *L'Architettura Samia di Occidente Dalla Cava al Tempio, Siracusa, Locres, Caulonia*, Vol. hors commerce publié à l'occasion de l'exposition d'Athènes, 1997. Rubettino Editore, Soveria Mannelli (Catanzaro).

Abdulkadir BARAN

- Fraisse P. & Llinas, C. (1995) *Documents d'Architecture Hellénique et Hellénistique, Délos 36*, Paris.
- Gruben, G. (1963), "Das archaische Didymaion" *Jdl* 78, 78-182.
- Gruben, G. (2001), *Griechische Tempel und Heiligtümer*⁵, München.
- Kallipolitis B. & Petrakos, K. (1963) "Euboia" *ADelt* 18, 121-7.
- Kirchhoff, W. (1988), *Die Entwicklung des ionischen Volutenkapitells im 6. und 5. Jhs. und seine Entstehung*, Bonn.
- Koenigs W. & Philip, H. (1987) "Die Löwensäule von Ankara" *Anadolu* 21, 157-173.
- Martin, R. (1959), "Chapiteaux ionique d'Halicarnasse" *REA* 61, 65-76.
- Martin, R. (1972), "Chapiteaux Ioniques de Thasos" *BCH* 96, 303-325.
- McGowan, E. P. (1993), *Votive Columns of the Aegean Islands and the Athenian Acropolis in the Archaic Period*, New York University.
- McGowan, E. P. (1997), "The Origins of the Athenian Ionic Capital" *Hesperia* 66, 209-33.
- Meritt, L. S. (1982), "Some Ionic Architectural Fragments from the Athenian Agora" *Studies in Athenian Architecture Sculpture and Topography, Presented to Homer A. Thompson*, Hesperia Supplement 20, 82-92.
- Meritt, L. S. (1996), "Athenian Ionic Capitals from the Athenian Agora" *Hesperia* 65, 121-174.
- Mertens, D. (1979), "Der ionische Tempel von Metapont ein zwischenbericht" *RM* 86, 103-137.
- Muss U. & Bammer, A. (2001) "Der Altar des Artemisions von Ephesos" *Ephesos 12.2*, Wien.
- Pedersen, P. (1999), "Investigations in Halikarnassos 1997" *XVI. Araştırma Sonuçları Toplantısı 25-29 Mayıs 1998 Tarsus*, Ankara, 325-344.
- Petersen, E. (1890), "Tempel in Lokri" *RM* 5, 161-227.
- Pichikyan, I. R. (1974), "An Ionian Capital from Kerch" *VDI*, 105-110.
- Sestieri, P. C. (1948), "Cronaca D'Arte, Scoperte Archeologiche in Provincia di Salerno" *BdA* 1, 335-345.

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

Theodorescu, D. (1980), *Le chapiteau ionique grec*, Geneve.

Thieme, T. (1993), "The architectural remains of archaic Labraynda" *Varia Anatolica III, Les Grands Ateilers d'Architecture Dans Le Monde Egeen du VIe Siecle av. J.-C., Actes du Colloque d'Istanbul 23-25 Mai 1991*, (J. Courtils et J. Moretti (eds.)), Paris, 47-55.

Vanderpool, E. (1966), "A Monument to the Battle of Marathon" *Hesperia* 35, 93-106.

Weber, B. F. (1996), "Zum Spatarchaischen Tempel auf dem Mengerevtepe bei Milet" in: E.-L. Schwandner (Hrsg.), *Säule und Gebälk. Zu Struktur und Wandlungsprozeß griechisch-römischer Architektur. Bauforschungskolloquium Berlin 1994, veranstaltet vom Architekturreferat des Deutschen Archäologischen Instituts. (= Diskussionen zur archäologischen Bauforschung 6)*. Mainz: Philipp von Zabern, 84-9.

Wright, G. R. (1992), *Ancient Building in Cyprus*, Leiden-New York-Köln.

FIGÜRLER LİSTESİ

Fig. 1: Başlık görünüm

Fig. 2: Cephe 1

Fig. 3: Cephe 1, köşe palmetleri detayı ve İon kymationunu oluşturan boya kalıntıları

Fig. 4: Cephe 1, çizim

Fig. 5: Cephe 2

Fig. 6: Cephe 2, abakus cephesinde Lesbos kymationunu oluşturan boya izleri

Fig. 7: Polster 1

Fig. 8: Polster 2

Fig. 9: Tamlama çizimleri

Fig. 10: Ephesos, İon başlığı (Alzinger 1972, Abb.24.a)

Fig. 11: Ankara Mikos mezar anıtı (Anadolu Medeniyetleri Müzesi)

Fig. 12: Atina Attalos stoası civarına ele geçmiş MÖ 5.yy ortalarına tarihlenen boya bezeli İon başlığı ve renklendirilmiş tamamlama çizimi (H. A. Thompson, "Activities in the Athenian Agora 1959" *Hesperia* 29 (1960), Pl.77)

Abdulkadir BARAN

Fig. 1: Başlık grnm

Fig. 2: Cephe 1

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

Fig. 3: Cephe 1, köşe palmetleri detayı ve İon kymationunu oluşturan boya kalıntıları

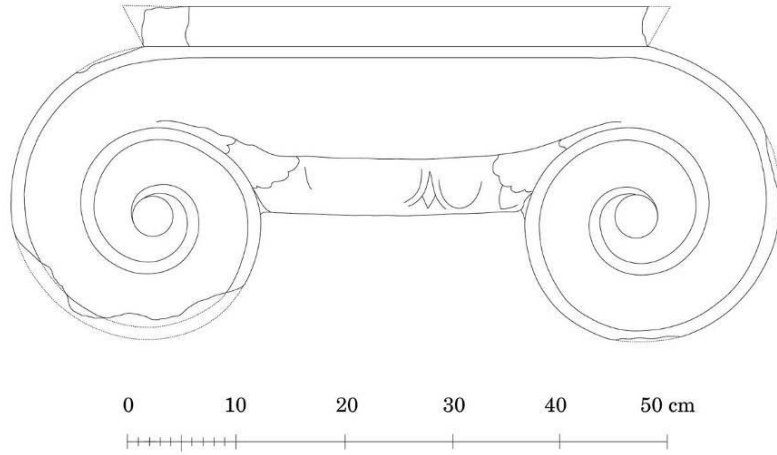

Fig. 4: Cephe 1, çizim

Abdulkadir BARAN

Fig. 5: Cephe 2

Fig. 6: Cephe 2, abakus cephesinde Lesbos kymationunu oluşturan boya izleri

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

Fig. 7: Polster 1

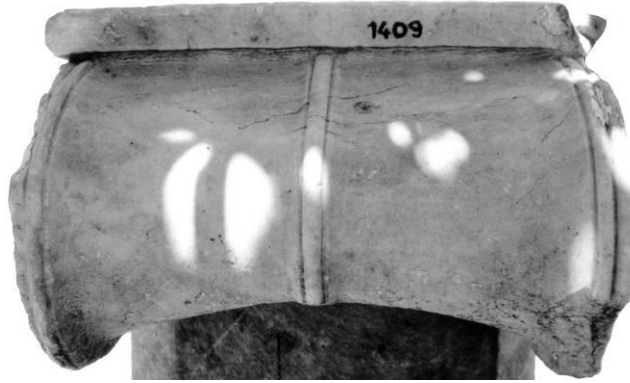

Fig. 8: Polster 2

Abdulkadir BARAN

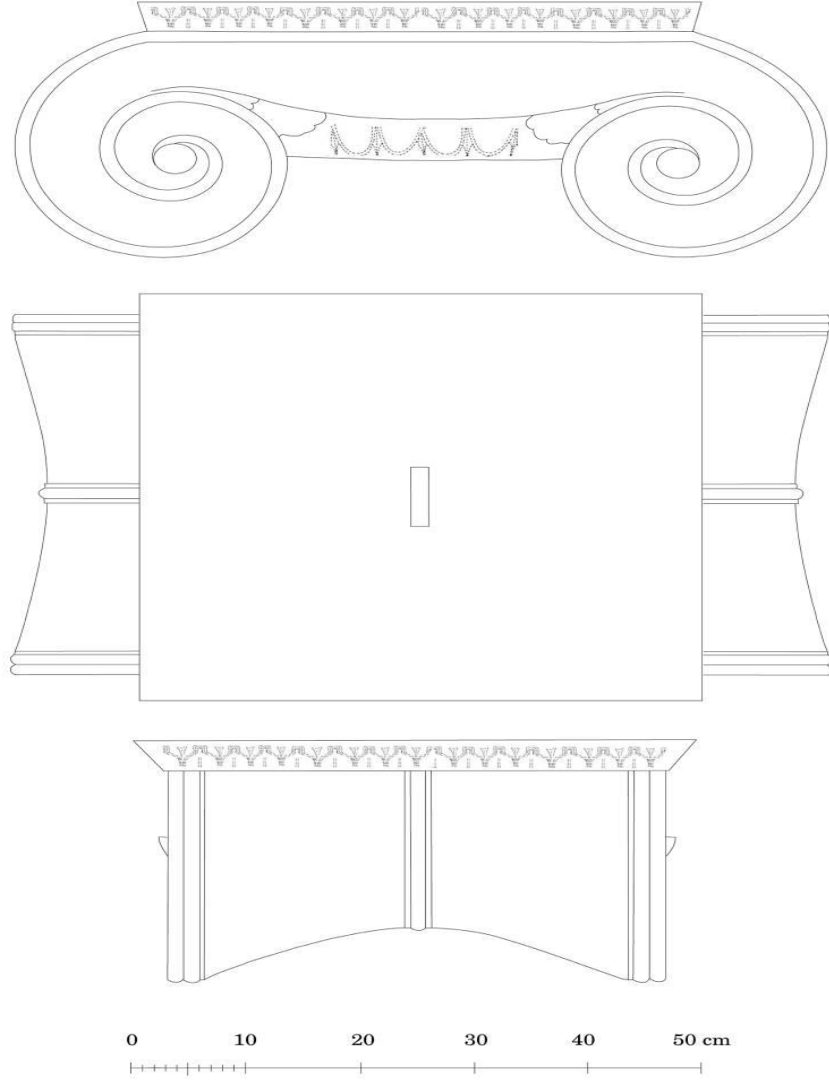

Fig. 9: Tamlama çizimleri

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı

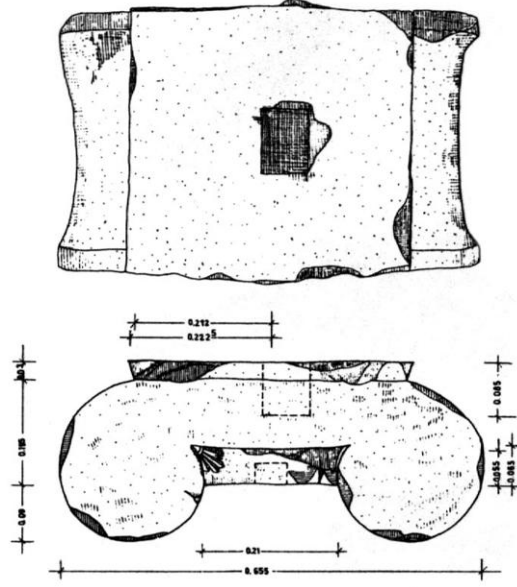

Fig. 10: Ephesos, İon başlığı (Alzinger 1972, Abb.24.a)

Fig. 11: Ankara Mikos mezar anıtı (Anadolu Medeniyetleri Müzesi)

Abdulkadir BARAN

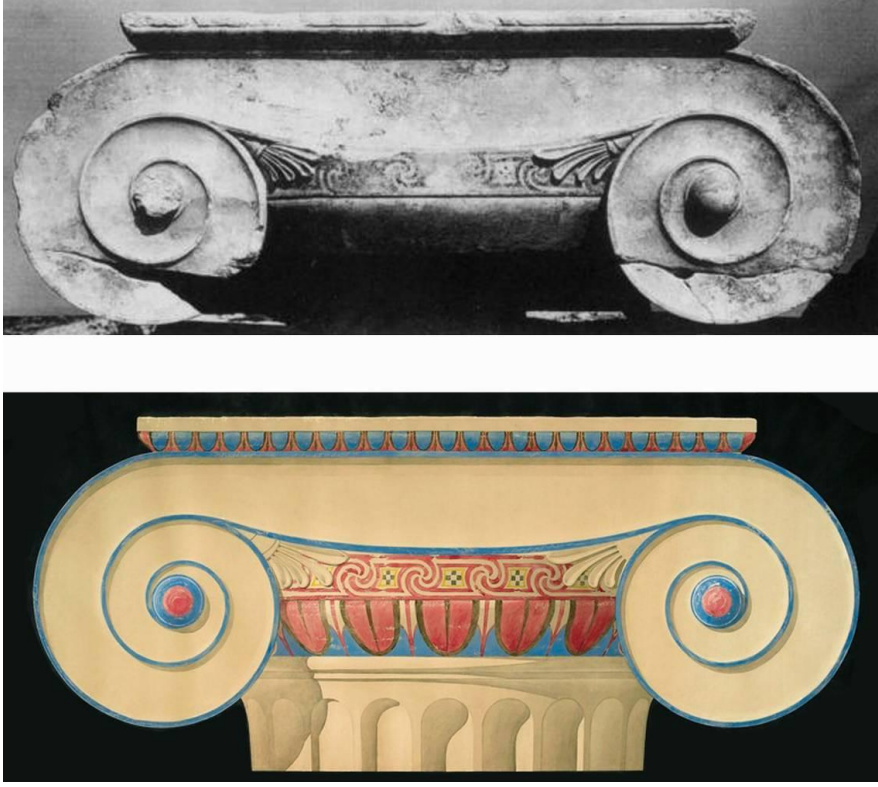

Fig. 12: Atina Attalos stoası civarına ele geçmiş MÖ 5.yy ortalarına tarihlenen boya bezeli İon başlığı ve renklendirilmiş tamamlama izimi (H. A. Thompson, “Activities in the Athenian Agora 1959” *Hesperia* 29 (1960), Pl.77)

Mylasa Antik Kentinden Boya Bezemeli Bir İon Başlığı